

MEGOLDÁS

2.a feladat:

FI:

Az átviteli karakterisztika általános képlete:

$$\begin{aligned}
 H(j\omega) &= \underline{C}^T \cdot (j\omega \underline{I} - \underline{A})^{-1} \cdot \underline{B} + D = \underline{C}^T \cdot \frac{\text{adj}(j\omega \underline{I} - \underline{A})}{|j\omega \underline{I} - \underline{A}|} \cdot \underline{B} + D = \\
 &= \frac{\underline{C}^T \cdot \text{adj}(j\omega \underline{I} - \underline{A}) \cdot \underline{B} + D \cdot |j\omega \underline{I} - \underline{A}|}{|j\omega \underline{I} - \underline{A}|}
 \end{aligned}$$

A konkrét rendszert behelyettesítve:

$$j\omega \underline{I} - \underline{A} = \begin{bmatrix} j\omega + 0,4 & -0,6 \\ 0,4 & j\omega + 1,4 \end{bmatrix}$$

$$|j\omega \underline{I} - \underline{A}| = (j\omega + 0,4) \cdot (j\omega + 1,4) - (-0,6) \cdot 0,4 = (j\omega)^2 + 1,8j\omega + 0,8$$

$$\text{adj}(j\omega \underline{I} - \underline{A}) = \begin{bmatrix} j\omega + 1,4 & 0,6 \\ -0,4 & j\omega + 0,4 \end{bmatrix}$$

$$\begin{aligned}
 H(j\omega) &= \frac{[0,9 \quad -1,6] \cdot \begin{bmatrix} j\omega + 1,4 & 0,6 \\ -0,4 & j\omega + 0,4 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} -0,8 \\ 0,7 \end{bmatrix} + 4 \cdot ((j\omega)^2 + 1,8j\omega + 0,8)}{(j\omega)^2 + 1,8j\omega + 0,8} = \\
 &= \frac{0,9 \cdot ((-0,8) \cdot (j\omega + 1,4) + 0,7 \cdot 0,6) - 1,6 \cdot ((-0,8) \cdot (-0,4) + (j\omega + 0,4) \cdot 0,7) + 4 \cdot ((j\omega)^2 + 1,8j\omega + 0,8)}{(j\omega)^2 + 1,8j\omega + 0,8} = \\
 &= \frac{-0,72j\omega - 1,008 + 0,378 - 0,512 - 1,12j\omega - 0,448 + 4(j\omega)^2 + 7,2j\omega + 3,2}{(j\omega)^2 + 1,8j\omega + 0,8} = \\
 &= \frac{4(j\omega)^2 + 5,36j\omega + 1,61}{(j\omega)^2 + 1,8j\omega + 0,8}
 \end{aligned}$$

DI:

Az átviteli karakterisztika általános képlete:

$$\begin{aligned}
 H(e^{j\vartheta}) &= \underline{C}^T \cdot (e^{j\vartheta} \underline{I} - \underline{A})^{-1} \cdot \underline{B} + D = \underline{C}^T \cdot \frac{\text{adj}(e^{j\vartheta} \underline{I} - \underline{A})}{|e^{j\vartheta} \underline{I} - \underline{A}|} \cdot \underline{B} + D = \\
 &= \frac{\underline{C}^T \cdot \text{adj}(e^{j\vartheta} \underline{I} - \underline{A}) \cdot \underline{B} + D \cdot |e^{j\vartheta} \underline{I} - \underline{A}|}{|e^{j\vartheta} \underline{I} - \underline{A}|}
 \end{aligned}$$

A konkrét rendszert behelyettesítve:

$$e^{j\vartheta} \underline{I} - \underline{A} = \begin{bmatrix} e^{j\vartheta} - 0,6 & 1,7 \\ -0,1 & e^{j\vartheta} - 0,4 \end{bmatrix}$$

$$|e^{j\vartheta} \underline{I} - \underline{A}| = (e^{j\vartheta} - 0,6) \cdot (e^{j\vartheta} - 0,4) - (-0,1) \cdot 1,7 = (e^{j\vartheta})^2 - e^{j\vartheta} + 0,41$$

$$\text{adj}(e^{j\vartheta} \underline{I} - \underline{A}) = \begin{bmatrix} e^{j\vartheta} - 0,4 & -1,7 \\ 0,1 & e^{j\vartheta} - 0,6 \end{bmatrix}$$

$$\begin{aligned}
 H(e^{j\vartheta}) &= \frac{[0,4 \quad -0,6] \cdot \begin{bmatrix} e^{j\vartheta} - 0,4 & -1,7 \\ 0,1 & e^{j\vartheta} - 0,6 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} 0,8 \\ 0,9 \end{bmatrix} + 0,8 \cdot ((e^{j\vartheta})^2 - e^{j\vartheta} + 0,41)}{(e^{j\vartheta})^2 - e^{j\vartheta} + 0,41} = \\
 &= \frac{0,4 \cdot (0,8 \cdot (e^{j\vartheta} - 0,4) - 0,9 \cdot 1,7) - 0,6 \cdot (0,8 \cdot 0,1 + 0,9 \cdot (e^{j\vartheta} - 0,6)) + 0,8 \cdot ((e^{j\vartheta})^2 - e^{j\vartheta} + 0,41)}{(e^{j\vartheta})^2 - e^{j\vartheta} + 0,41} = \\
 &= \frac{0,32 e^{j\vartheta} - 0,128 - 0,612 - 0,048 - 0,54 e^{j\vartheta} + 0,324 + 0,8 (e^{j\vartheta})^2 - 0,8 e^{j\vartheta} + 0,328}{(e^{j\vartheta})^2 - e^{j\vartheta} + 0,41} = \\
 &= \frac{0,8 (e^{j\vartheta})^2 - 1,02 e^{j\vartheta} - 0,136}{(e^{j\vartheta})^2 - e^{j\vartheta} + 0,41}
 \end{aligned}$$

2.b feladat:

FI:

A megadott bemeneti jel:

$$u(t) = -6 - t + 4\varepsilon(t)t, \quad \text{ha } -6 < t < 2; \quad u(t+8) = u(t)$$

$$u(t) = -6 - t, \quad \text{ha } -6 < t < 0$$

$$u(t) = -6 + 3t, \quad \text{ha } 0 < t < 2$$

$$T = 8 \quad \omega_0 = \frac{2\pi}{T} = \frac{\pi}{4}$$

A Fourier-sor tagjainak komplex együtthatói:

$$U_p = \frac{1}{T} \int_T u(t) \cdot e^{-jp\omega_0 t} dt = \frac{1}{8} \left(\int_{-6}^0 (-6 - t) e^{-jp\frac{\pi}{4}t} dt + \int_0^2 (-6 + 3t) e^{-jp\frac{\pi}{4}t} dt \right)$$

Ez $p = 0$ -ra:

$$U_0 = \frac{1}{8} \left(\int_{-6}^0 (-6 - t) dt + \int_0^2 (-6 + 3t) dt \right) = \frac{1}{8} (-18 - 6) = -3$$

Egyébként felhasználva ezt az általános formulát a parciális integráláshoz:

$$\int_a^b \underbrace{x}_{f'} \cdot \underbrace{e^{cx}}_{g'} dx = \left[\frac{x e^{cx}}{c} \right]_{x=a}^b - \int_a^b 1 \frac{e^{cx}}{c} dx = \left[\frac{(cx-1)e^{cx}}{c^2} \right]_{x=a}^b$$

$$f'=1 \quad g'=\frac{e^{cx}}{c}$$

$$\left[\frac{cx e^{cx}}{c^2} \right]_{x=a}^b \quad \left[\frac{e^{cx}}{c^2} \right]_{x=a}^b$$

$$\begin{aligned}
U_p &= \frac{1}{8} \left(-6 \int_{-6}^0 e^{-jp\frac{\pi}{4}t} dt - \int_{-6}^0 t e^{-jp\frac{\pi}{4}t} dt - 6 \int_0^2 e^{-jp\frac{\pi}{4}t} dt + 3 \int_0^2 t e^{-jp\frac{\pi}{4}t} dt \right) = \\
&= \frac{1}{8} \left(-6 \left[\frac{e^{-jp\frac{\pi}{4}t}}{-jp\frac{\pi}{4}} \right]_{t=-6}^0 - \left[\frac{(-jp\frac{\pi}{4}t - 1)e^{-jp\frac{\pi}{4}t}}{(-jp\frac{\pi}{4})^2} \right]_{t=-6}^0 - \right. \\
&\quad \left. -6 \left[\frac{e^{-jp\frac{\pi}{4}t}}{-jp\frac{\pi}{4}} \right]_{t=0}^2 + 3 \left[\frac{(-jp\frac{\pi}{4}t - 1)e^{-jp\frac{\pi}{4}t}}{(-jp\frac{\pi}{4})^2} \right]_{t=0}^2 \right) = \\
&= \frac{1}{8} \left(\frac{-6}{-jp\frac{\pi}{4}} \left(1 - e^{jp\frac{\pi}{4}6} \right) - \frac{1}{(-jp\frac{\pi}{4})^2} \left(-1 - \left(jp\frac{\pi}{4}6 - 1 \right) e^{jp\frac{\pi}{4}6} \right) - \right. \\
&\quad \left. - \frac{6}{-jp\frac{\pi}{4}} \left(e^{-jp\frac{\pi}{4}2} - 1 \right) + \frac{3}{(-jp\frac{\pi}{4})^2} \left(1 - \left(jp\frac{\pi}{4}2 + 1 \right) e^{-jp\frac{\pi}{4}2} \right) \right) = \\
&= \frac{1}{8(-jp\frac{\pi}{4})^2} \left(6jp\frac{\pi}{4} \left(1 - e^{jp\frac{\pi}{4}6} \right) + \left(1 + \left(jp\frac{\pi}{4}6 - 1 \right) e^{jp\frac{\pi}{4}6} \right) + \right. \\
&\quad \left. + 6jp\frac{\pi}{4} \left(e^{-jp\frac{\pi}{4}2} - 1 \right) + 3 \left(1 - \left(jp\frac{\pi}{4}2 + 1 \right) e^{-jp\frac{\pi}{4}2} \right) \right) = \\
&= \frac{-2}{p^2\pi^2} \left(e^{jp\frac{\pi}{4}6} \left(-6jp\frac{\pi}{4} + jp\frac{\pi}{4}6 - 1 \right) + \right. \\
&\quad \left. + e^{-jp\frac{\pi}{4}2} \left(6jp\frac{\pi}{4} - 3jp\frac{\pi}{4}2 - 3 \right) + 1 \left(6jp\frac{\pi}{4} + 1 - 6jp\frac{\pi}{4} + 3 \right) \right) = \\
&= \frac{-2}{p^2\pi^2} \left(e^{jp\frac{\pi}{2}3} (-1) + e^{-jp\frac{\pi}{2}} (-3) + 4 \right) = \frac{2e^{jp\frac{\pi}{2}3} + 6e^{-jp\frac{\pi}{2}} - 8}{p^2\pi^2}
\end{aligned}$$

A megfelelő p értékek behelyettesítésével megkaphatjuk a komplex együtthatókat:
 (A feladat csak N = 3 nem nulla összetevőt kér az állandó komponensen kívül.)

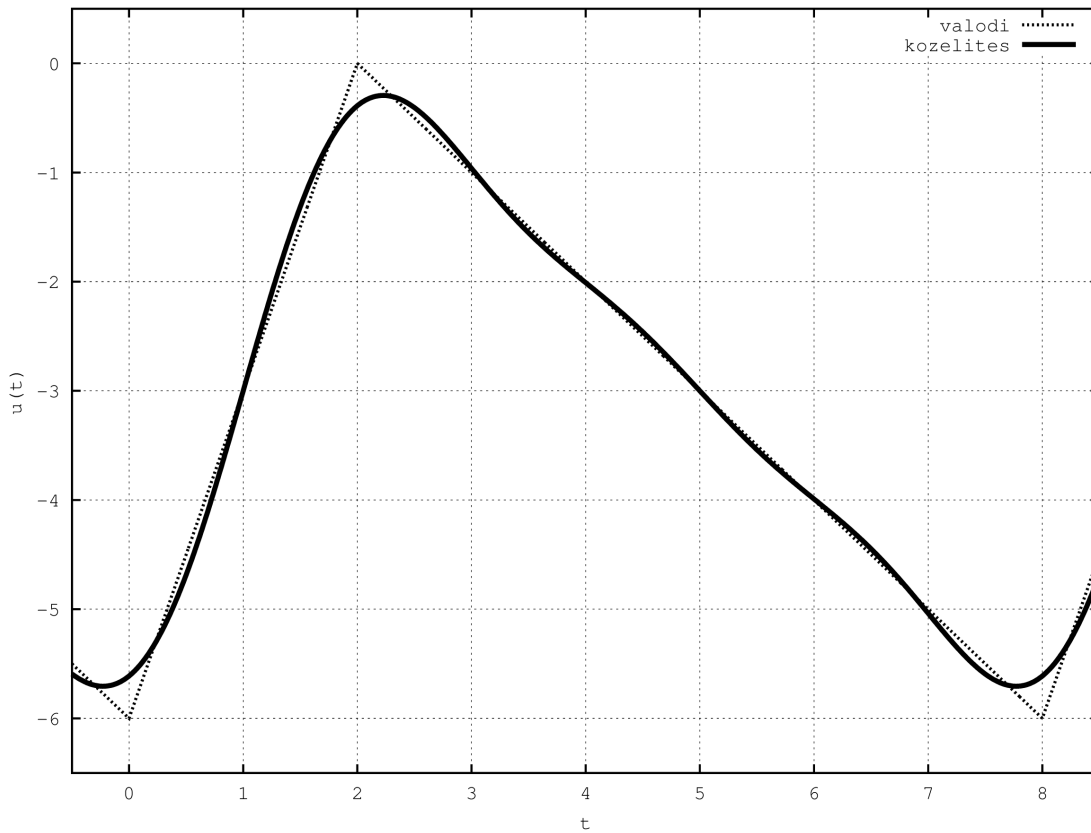
p	U _p	r _p	Φ _p
0	-3	3	π
1	-0,81057 - 0,81057j	1,1463	-3π/4
2	-0,40528	0,40528	π
3	-0,090063 + 0,090063j	0,12737	3π/4

Ezek segítségével a tisztán valós bemeneti jel közelítése:

$$u(t) \approx u_3(t) = U_0 + \sum_{p=1}^3 2r_p \cos(p \omega_0 t + \varphi_p) \approx$$

$$\approx -3 + 2,2926 \cos\left(\frac{\pi}{4}t - \frac{3}{4}\pi\right) + 0,81056 \cos\left(2\frac{\pi}{4}t + \pi\right) + 0,25474 \cos\left(3\frac{\pi}{4}t + \frac{3}{4}\pi\right)$$

Ez a grafikon a valódi jel és a fenti közelítés egy periódusát ábrázolja:

DI:

A megadott bemeneti jel:

$$u[k] = 16 - 3,2k, \quad \text{ha } 0 \leq k < 6; \quad u[k+6] = u[k]$$

$$L = 6 \quad \vartheta_0 = \frac{2\pi}{L} = \frac{\pi}{3}$$

A Fourier-sor tagjainak komplex együtthatói:

$$U_p = \frac{1}{L} \sum_{i=\langle L \rangle} u[i] e^{-jpi\vartheta_0} = \frac{1}{6} \sum_{i=0}^5 (16 - 3,2i) e^{-jpi\frac{\pi}{3}}$$

Egy periódus hosszából adódóan az összes lehetséges együttható:

$$U_0 = \frac{1}{6} (16 + 12,8 + 9,6 + 6,4 + 3,2 + 0) = 8$$

$$U_1 = \frac{1}{6} \left(16 + 12,8 e^{-j\frac{\pi}{3}} + 9,6 e^{-j\frac{\pi}{3}2} + 6,4 e^{-j\frac{\pi}{3}3} + 3,2 e^{-j\frac{\pi}{3}4} \right) = 3,2 e^{-j\frac{\pi}{3}} \approx 1,6 - 2,7713j$$

$$U_2 = \frac{1}{6} \left(16 + 12,8 e^{-j\frac{\pi}{3}2} + 9,6 e^{-j\frac{\pi}{3}4} + 6,4 e^{-j\frac{\pi}{3}6} + 3,2 e^{-j\frac{\pi}{3}8} \right) = \sqrt{\frac{10,24}{3}} e^{-j\frac{\pi}{6}} \approx 1,6 - 0,92376j$$

$$U_3 = \frac{1}{6} \left(16 + 12,8 e^{-j\frac{\pi}{3}3} + 9,6 e^{-j\frac{\pi}{3}6} + 6,4 e^{-j\frac{\pi}{3}9} + 3,2 e^{-j\frac{\pi}{3}12} \right) = 1,6$$

A pontos jel felírható Fourier-polinommal, a páros L-re és valós jelre vonatkozó képletet használva:

$$\begin{aligned} u[k] &= U_0 + \sum_{p=1}^{\frac{L}{2}-1} 2|U_p| \cos(p\vartheta_0 k + \arg(U_p)) + U_{\frac{L}{2}} (-1)^k = \\ &= 8 + 6,4 \cos\left(\frac{\pi}{3}k - \frac{\pi}{3}\right) + \underbrace{\sqrt{\frac{40,96}{3}}}_{\approx 3,6950} \cos\left(2\frac{\pi}{3}k - \frac{\pi}{6}\right) + 1,6(-1)^k \end{aligned}$$

2.c feladat:

FI:

Az állandósult válasz közelítésének kiszámításához meg kell határoznunk a rendszer átviteli tényezőit a jel Fourier-polinomjában szereplő tagok frekvenciánál:

$$H_p = H(j\omega) \Big|_{\omega=p\omega_0} = \frac{4 \left(j p \frac{\pi}{4} \right)^2 + 5,36 j p \frac{\pi}{4} + 1,61}{\left(j p \frac{\pi}{4} \right)^2 + 1,8 j p \frac{\pi}{4} + 0,8} = K_p e^{j\lambda_p}$$

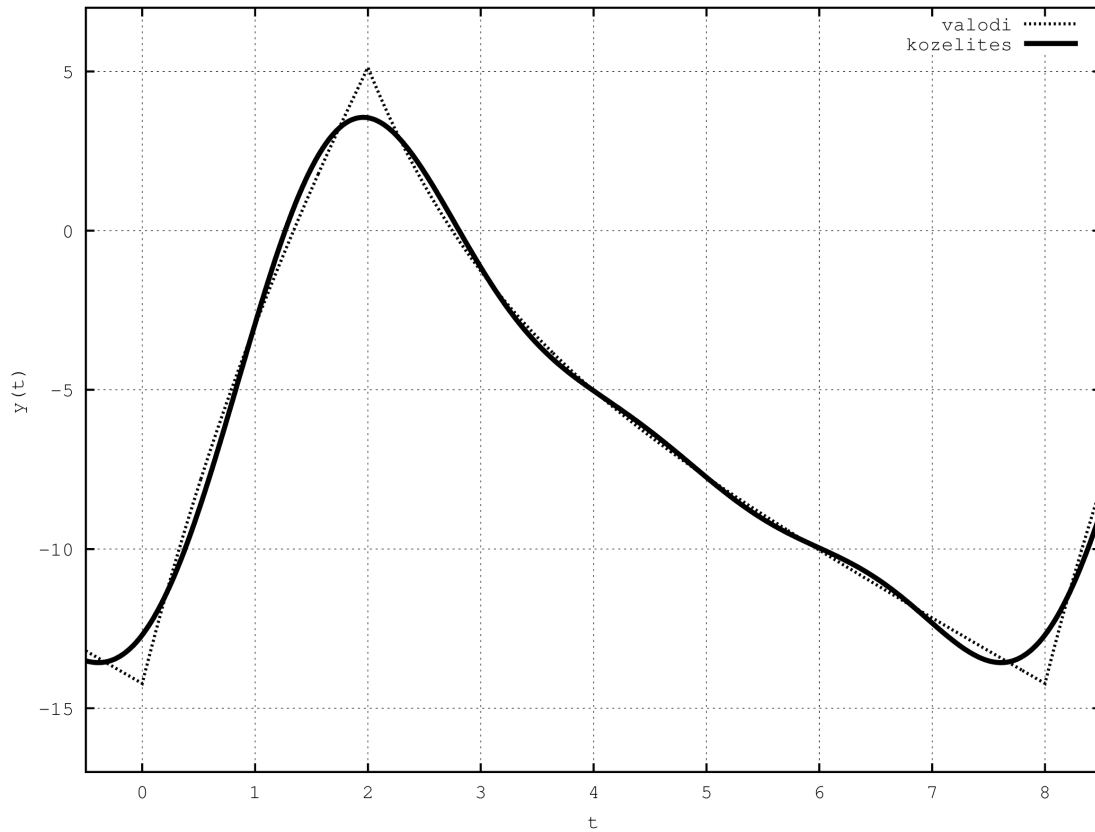
Behelyettesítve a szükséges értékeket p-be:

p	H_p	K_p	λ_p
0	2,0125	2,0125	0
1	2,85135 + 0,975885j	3,01373	0,329757
2	3,48760 + 0,864519j	3,59316	0,242986
3	3,73298 + 0,674063j	3,79335	0,178645

Ezek felhasználásával az állandósult válasz közelítése:

$$\begin{aligned} y(t) &\approx H_0 U_0 + \sum_{p=1}^N 2 K_p r_p \cos(p\omega_0 t + \varphi_p + \lambda_p) \approx \\ &\approx 2,0125 \cdot (-3) + 2,2926 \cdot 3,01373 \cos\left(\frac{\pi}{4}t - 3\frac{\pi}{4} + 0,329757\right) + \\ &+ 0,81056 \cdot 3,59316 \cos\left(2\frac{\pi}{4}t + \pi + 0,242986\right) + 0,25474 \cdot 3,79335 \cos\left(3\frac{\pi}{4}t + 3\frac{\pi}{4} + 0,178645\right) \approx \\ &\approx -6,0375 + 6,90928 \cos\left(\frac{\pi}{4}t - 2,02644\right) + \\ &+ 2,91247 \cos\left(\frac{\pi}{2}t + 3,38458\right) + 0,96632 \cos\left(3\frac{\pi}{4}t + 2,53484\right) \end{aligned}$$

Az alábbi grafikon a rendszer állandósult válaszát szemlélteti, pontozott vonallal a GNU Octave szoftver által szimulált, a pontos gerjesztésre adott kimenetet, folytonossal pedig az előző oldalon a Fourier-polinomból kiszámolt közelítést:

DI:

Hasonlóan a folytonos idejű rendszerhez:

$$H_p = H(e^{j\vartheta}) \Big|_{\vartheta=p\vartheta_0} = \frac{0,8 \left(e^{jp\frac{\pi}{3}} \right)^2 - 1,02 e^{jp\frac{\pi}{3}} - 0,136}{\left(e^{jp\frac{\pi}{3}} \right)^2 - e^{jp\frac{\pi}{3}} + 0,41} = K_p e^{j\lambda_p}$$

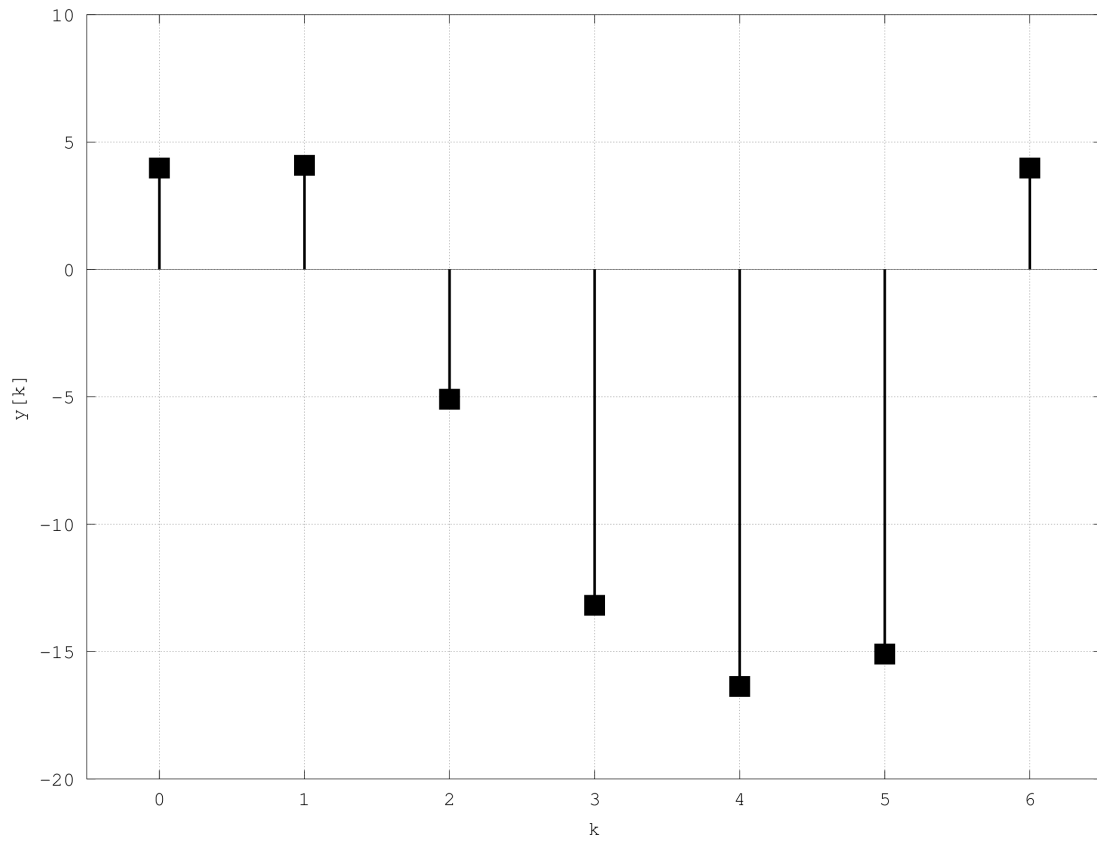
Behelyettesítve a szükséges értékeket p-be:

p	H_p	K_p	λ_p
0	-0,86829	0,86829	π
1	1,77288 + 0,32292j	1,8021	0,18017
2	0,85835 - 0,21819j	0,88565	-0,24893
3	0,69876	0,69876	0

Ezek felhasználásával az állandósult válasz:

$$\begin{aligned}
 y[k] &= U_0 H_0 + \sum_{p=1}^{\frac{L}{2}-1} 2|U_p| K_p \cos(p\vartheta_0 k + \arg(U_p) + \lambda_p) + U_{\frac{L}{2}} H_{\frac{L}{2}} (-1)^k \approx \\
 &\approx 8 \cdot (-0,86829) + 6,4 \cdot 1,8021 \cos\left(\frac{\pi}{3} k - \frac{\pi}{3} + 0,18017\right) + \\
 &+ \underbrace{\sqrt{\frac{40,96}{3}}}_{\approx 3,6950} \cdot 0,88565 \cos\left(2\frac{\pi}{3} k - \frac{\pi}{6} - 0,24893\right) + 1,6 \cdot 0,69876 \cdot (-1)^k \approx \\
 &\approx -6,94632 + 11,53344 \cos\left(\frac{\pi}{3} k - 0,86703\right) + \\
 &+ 3,27251 \cos\left(2\frac{\pi}{3} k - 0,77253\right) + 1,118016 \cdot (-1)^k
 \end{aligned}$$

Az állandósult válasz egy periódusa grafikonon ábrázolva:

2.d feladat:

FI:

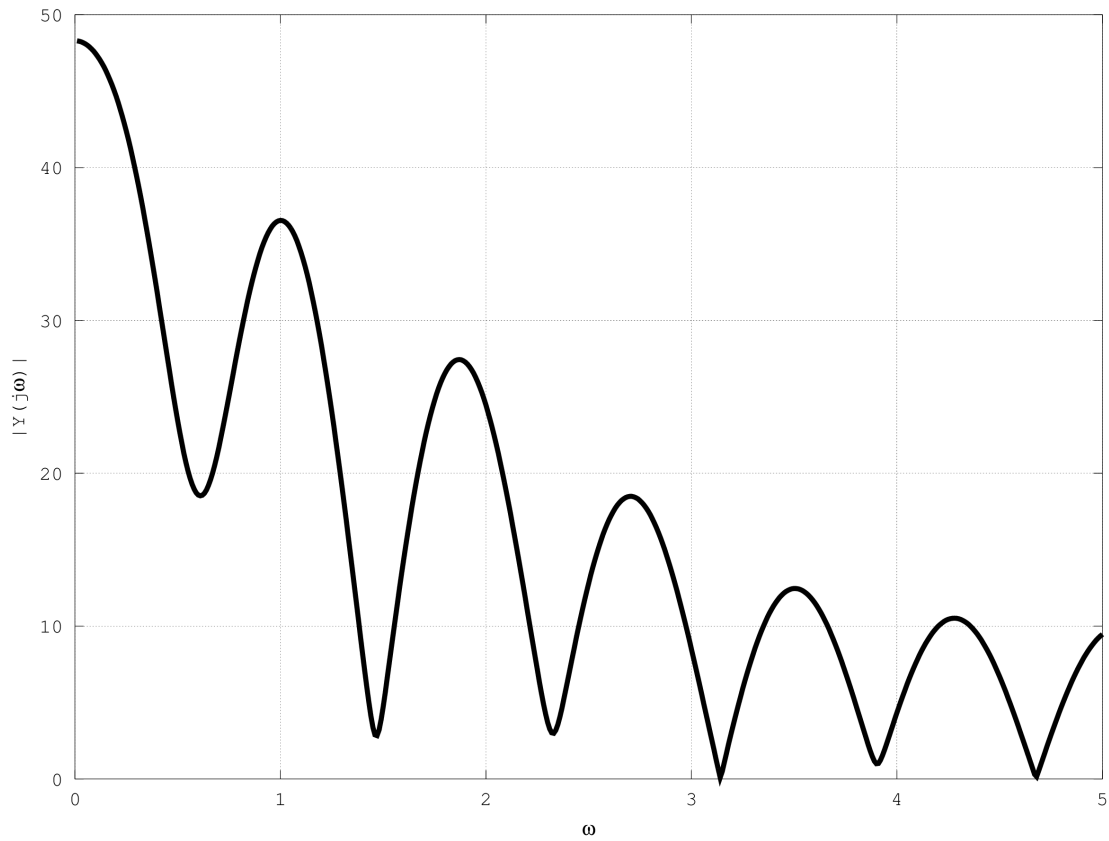
Először Fourier-transzformáljuk a jelet (itt is felhasználva a 3. oldal végén lévő levezetést):

$$\begin{aligned}
U(j\omega) &= \int_{-\infty}^{\infty} u(t)e^{-j\omega t} dt = \int_0^2 (-6 + 3t)e^{-j\omega t} dt + \int_2^8 (2 - t)e^{-j\omega t} dt = \\
&= -6 \int_0^2 e^{-j\omega t} dt + 3 \int_0^2 t e^{-j\omega t} dt + 2 \int_2^8 e^{-j\omega t} dt - \int_2^8 t e^{-j\omega t} dt = \\
&= -6 \left[\frac{e^{-j\omega t}}{-j\omega} \right]_{t=0}^2 + 3 \left[\frac{(-j\omega t - 1)e^{-j\omega t}}{(-j\omega)^2} \right]_{t=0}^2 + 2 \left[\frac{e^{-j\omega t}}{-j\omega} \right]_{t=2}^8 - \left[\frac{(-j\omega t - 1)e^{-j\omega t}}{(-j\omega)^2} \right]_{t=2}^8 = \\
&= \frac{-6}{-j\omega} (e^{-2j\omega} - 1) + \frac{3}{(-j\omega)^2} ((-2j\omega - 1)e^{-2j\omega} + 1) + \\
&+ \frac{2}{-j\omega} (e^{-8j\omega} - e^{-2j\omega}) - \frac{1}{(-j\omega)^2} ((-8j\omega - 1)e^{-8j\omega} - (-2j\omega - 1)e^{-2j\omega}) = \\
&= \frac{1}{(-j\omega)^2} (6j\omega(e^{-2j\omega} - 1) + 3(1 - (2j\omega + 1)e^{-2j\omega}) - \\
&- 2j\omega(e^{-8j\omega} - e^{-2j\omega}) - 1((2j\omega + 1)e^{-2j\omega} - (8j\omega + 1)e^{-8j\omega})) = \\
&= \frac{1}{-\omega^2} (e^{-2j\omega}(6j\omega - 6j\omega - 3 + 2j\omega - 2j\omega - 1) + e^{-8j\omega}(-2j\omega + 8j\omega + 1) + 1(-6j\omega + 3)) = \\
&= \frac{4e^{-2j\omega} - (6j\omega + 1)e^{-8j\omega} + 6j\omega - 3}{\omega^2}
\end{aligned}$$

Az erre adott választ pedig ismerve a rendszer átviteli karakterisztikáját, frekvenciadoménben szorzással kaphatjuk meg:

$$Y(j\omega) = H(j\omega)U(j\omega) = \frac{(4(j\omega)^2 + 5,36j\omega + 1,61) \cdot (4e^{-2j\omega} - (6j\omega + 1)e^{-8j\omega} + 6j\omega - 3)}{((j\omega)^2 + 1,8j\omega + 0,8) \cdot \omega^2}$$

A következő grafikon a fentebb kapott válasz amplitúdóspektrumát ábrázolja:

Mivel a bemeneti jel és a rá adott válasz is tisztán valós, a spektrum páros.

DI:

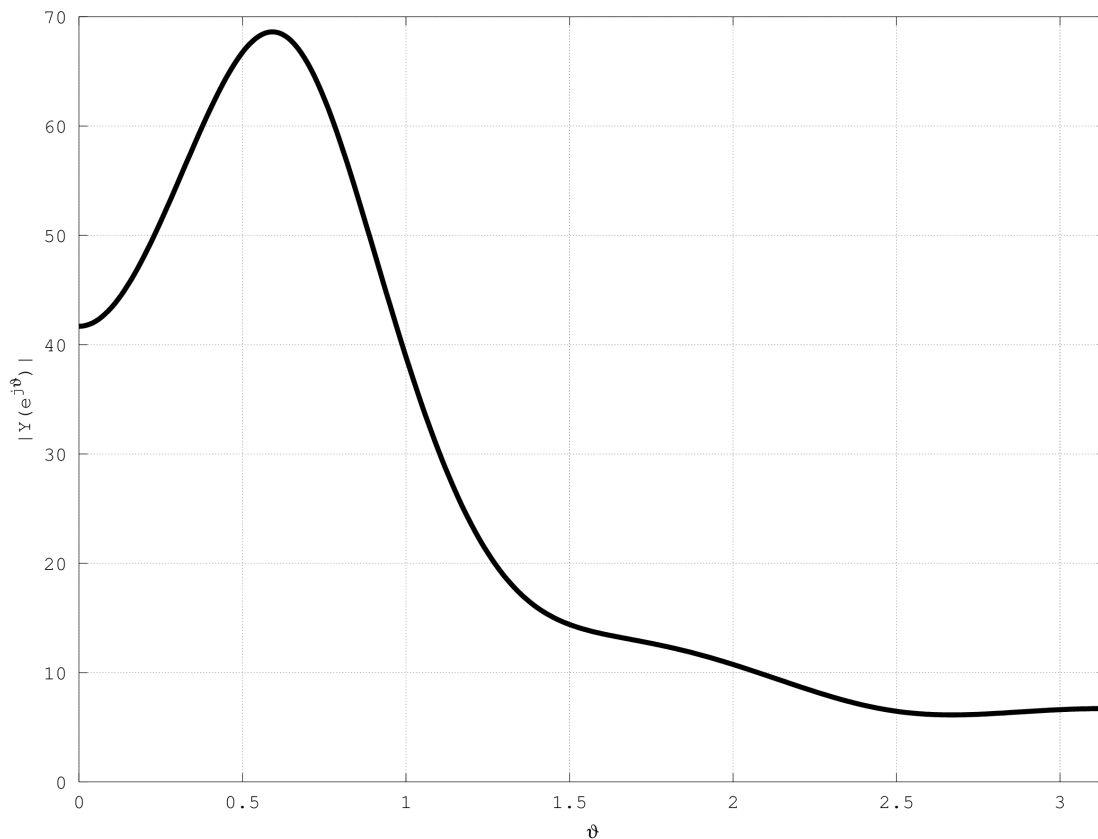
Itt is először Fourier-transzformáljunk:

$$\begin{aligned}
 U(e^{j\vartheta}) &= \sum_{k=-\infty}^{\infty} u[k]e^{-j\vartheta k} = \sum_0^5 (16 - 3,2k)e^{-j\vartheta k} = \\
 &= 16e^0 + (16 - 3,2)e^{-j\vartheta} + (16 - 6,4)e^{-2j\vartheta} + (16 - 9,6)e^{-3j\vartheta} + (16 - 12,8)e^{-4j\vartheta} + 0 = \\
 &= 16 + 12,8e^{-j\vartheta} + 9,6e^{-2j\vartheta} + 6,4e^{-3j\vartheta} + 3,2e^{-4j\vartheta}
 \end{aligned}$$

Majd a válasz szintén egy szorzat formájában kapható meg:

$$\begin{aligned}
 Y(e^{j\vartheta}) &= H(e^{j\vartheta})U(e^{j\vartheta}) = \\
 &= \frac{(0,8(e^{j\vartheta})^2 - 1,02e^{j\vartheta} - 0,136) \cdot (16 + 12,8e^{-j\vartheta} + 9,6e^{-2j\vartheta} + 6,4e^{-3j\vartheta} + 3,2e^{-4j\vartheta})}{(e^{j\vartheta})^2 - e^{j\vartheta} + 0,41}
 \end{aligned}$$

Grafikonon ábrázolva a válasz amplitúdóspektruma:

Megfigyelés: Ez a spektrum is páros, továbbá 2π -vel periodikus.

2.e feladat:

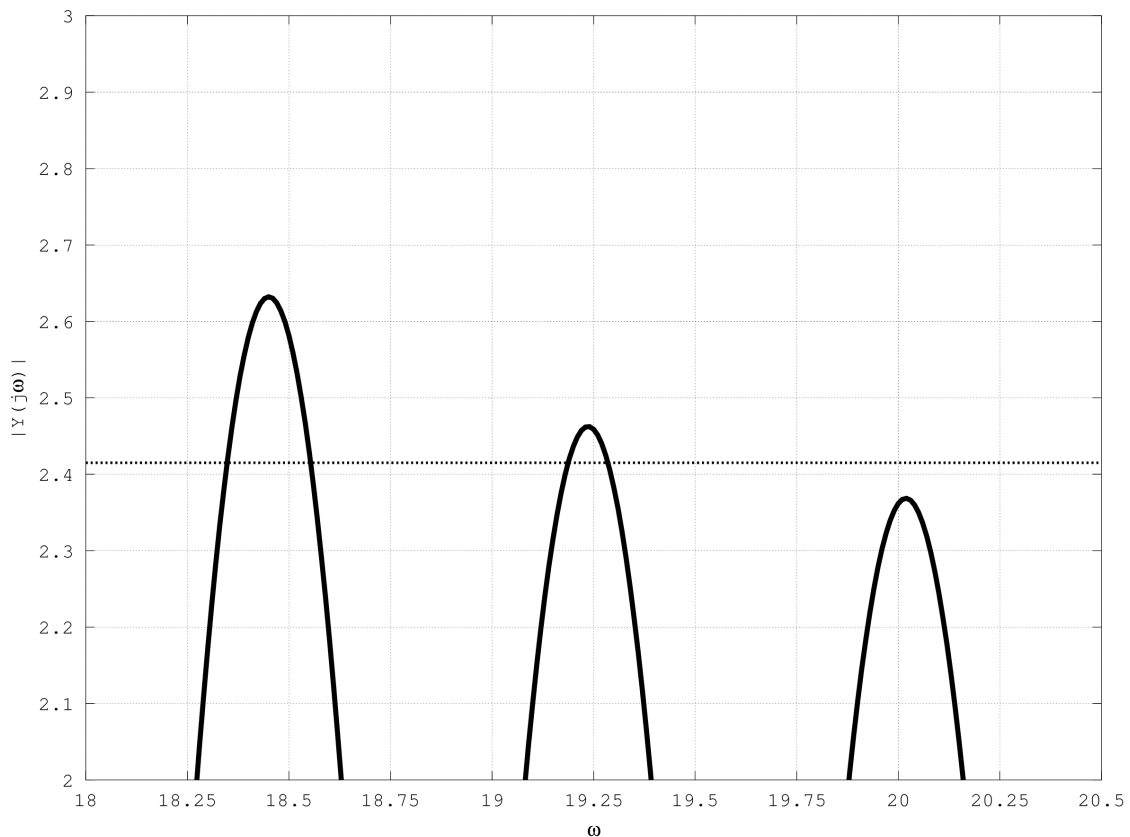
FI:

Ahogy az előző feladat grafikonjából látszik, a válaszjel amplitúdója $\omega=0$ -ban maximális. Pontos értéke itt:

$$\begin{aligned} |Y(j\omega)|_{\omega=0} &= |H(j\omega)|_{\omega=0} U(j\omega)|_{\omega=0} = \\ &= \left| \left(\frac{1,61}{0,8} \right) \cdot \left(\int_0^2 (-6 + 3t) dt + \int_2^8 (2 - t) dt \right) \right| = \left| \left(\frac{1,61}{0,8} \right) \cdot (-24) \right| = 48,3 \end{aligned}$$

A feladat ezen érték huszadrésznél, tehát 2,415-nél kisebb amplitúdókat tekint elhanyagolhatónak.

Ugyanezt az amplitúdóspektrumot, valamint a kiszámolt korlátot más határokkal ábrázolva:

Leolvashatjuk, hogy a legnagyobb körfrekvencia, ahol az amplitúdó a számolt érték fölé emelkedik, $\omega=19,25$ környékén van, közelítőleg ennyi tehát a válaszjel sávszélessége, $\Delta\omega$ is.